

УДК: 378:437.132.124-028.14:796(072)

Д64

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»**

Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та реабілітації

Кафедра гімнастики та спортивних єдиноборств

**Методичні рекомендації
для виконання кваліфікаційних курсових робіт на кафедрі
гімнастики та спортивних єдиноборств**

Долинский Б. Т.

Буховець Б. Т.

Одеса – 2021

УДК: УДК: 378:437.132.124-028.14:796(072)

Д64

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 8 від 25.02.2021 р.)*

Рецензенти:

Фідірко М. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання, Національний університет «Одеська юридична академія»

Тітова Г. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спортивних ігор навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Долинський Б. Т., Буховець Б. О.

Методичні рекомендації для виконання кваліфікаційних курсових робіт на кафедрі гімнастики та спортивних єдиноборств. Одеса : Університет Ушинського, 2021. 28 с.

У методичних рекомендаціях представлено загальні основи та технологію організації науково-дослідницької роботи здобувачів. Подано види науково-дослідницької роботи здобувачів та вимоги до їх виконання, перелік орієнтовних тем курсових робіт, представлено зразки відповідної документації до захисту дослідницьких робіт, допоміжні матеріали.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура), 017 Фізична культура і спорт; для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура), 017 Фізична культура і спорт другий з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних під час навчання.

© Університет Ушинського, 2021

© Долинський Б. Т.

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Загальні вимоги оформлення наукового дослідження.....	3
1.1. Етапи наукового дослідження.....	3
1.2. Органіація дослідження.....	5
2. Методика виконання кваліфікаційної курсової роботи.....	7
2.1. Положення про вибір та затвердження теми наукового дослідження..	7
2.2. Створення календарного графіку виконання наукового дослідження..	8
2.3. Вибір та опрацювання літературних джерел.....	8
2.4. Складання плану курсової роботи.....	10
2.5. Підготовка тексту курсової роботи.....	10
2.6. Обґрунтування розділів курсової роботи.....	11
Розділ 3. Основні технічні вимоги оформлення курсової роботи.....	14
Розділ 4. Положення про наукову доброчесність.....	15
Розділ 5. Захист курсової роботи.....	21
Розділ 6.Орієнтовна тематика курсових робіт.....	23
Літературні джерела.....	25
Додатки.....	27

Вступ

Написання та захист кваліфікаційних курсових робіт є одним з важливих етапів процесу підготовки висококваліфікованих фахівців в галузі фізичного виховання та спорту.

Кваліфікаційна курсова робота першочергово є результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності здобувача. Дане дослідження підводить підсумки вивчення ним обов'язкових та вибіркових дисциплін, що передбачено навчальним планом підготовки здобувачів спеціальностей: 014 Середня освіта (Фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти та другому (магістерському).

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі оволодівають застосуванням загальноприйнятих методів дослідження: аналізом та узагальненням даних спеціалізованої науково-методичної літератури; педагогічних (систематизація, спостереження, опитування).

Наприкінці наукового дослідження здобувачу необхідно правильно оформити дані проаналізованої наукової літератури, розробити висновки, реалізувати узагальнення отриманих матеріалів.

Розділ 1. Загальні вимоги оформлення наукового дослідження

1.1. Етапи наукового дослідження

Перший етап включає аналіз сучасних вітчизняних і закордонних літературних джерел, фундаментальних наукових праць з обраної теми дослідження, у таких галузях, як: фізична культура і спорт, педагогіка, фізична терапія, реабілітація та психологія. На даному етапі здобувач повинен оцінити загальний стан обраної проблеми дослідження, реалізувати аналіз сучасних науково-теоретичних та методичних аспектів з обраної теми.

Другий етап дослідження включає: визначення мети, завдань, предмета, об'єкта та програми; вибір методів і засобів; підготовлення відповідної документації.

Третій етап дослідження передбачає аналіз отриманих результатів їх обробку та оформлення

Четвертий етап дослідження: формування висновків, оформлення та підготовка курсової роботи до апробації та захисту.

Мета даних методичних вказівок допомогти здобувачам правильно вибрати тему кваліфікаційної курсової роботи, скласти план, написати текст, оформити результати дослідження.

Знання вимог і дотримання порад, викладених у даних методичних рекомендаціях, дозволять здобувачам уникнути помилок при написанні й оформленні наукової роботи та сприятиме її якісному виконанню та захисту.

Метою виконання курсової роботи є удосконалення знань в галузі фізичного виховання та спорту з окремих тем; навчання застосуванню цих знань для вирішення проставлених завдань; формування умінь і навичок самостійного наукового дослідження; набуття вмінь і навичок практичної навчально-виховної та тренерської діяльності.

У процесі виконання курсової роботи здобувач у відповідності до кваліфікаційних вимог повинен проявити:

- знання з відповідної навчальної дисциплін, які розкривають теоретичні основи;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;
- вміння узагальнювати наукову інформацію та обґрунтовувати висновки;
- вміння добирати необхідний методичний інструментарій відповідно до предмету дослідження.

1.2. Органіація дослідження

Наукова робота здобувача протягом проведення дослідження для підготовки курсового проекту передбачає творчий підхід до обраної теми,

поглиблене висвітлення всіх її аспектів, узагальнення результатів, підготовки висновків та рекомендації щодо подолання освітленої проблематики.

Необхідно зазначити, що науковий рівень курсової роботи визначається не її обсягом, а якістю. Яка визначається рівнем науково-теоретичної підготовки та практичною значимістю наукової роботи.

Здобувач повинен відстоювати положення, що були запропоновані у кваліфікаційній роботі, перераховуючи та аналізуючи науково обґрунтовані дані педагогічного дослідження чужі точки зору. Тобто дані наукового дослідження мають відображати критичний аналіз поданого матеріалу та містити висновки, що розкривають завдання дослідження. Таким чином в науковому дослідженні може бути обґрунтовано лише 2-3 завдання, на відмінно від кваліфікаційної магістерської роботи.

Представлений матеріал в курсовій роботі необхідно викласти логічно. Всі розділи наукового дослідження та схематичний матеріал повинні бути взаємопов'язаними між собою.

Здобувач виконує курсову роботу самостійно, під керівництвом наукового керівника. Аналіз та узагальнення даних літературних джерел передбачає не механічне переписування змісту, а вибір необхідних матеріалів для опрацювання та характеристики досліджуваного проблемного поля. Все вище перераховане сприяти більш глибокому обґрунтуванню висновків.

Наукова робота повинна бути акуратною, не мати стилістичних та орфографічних помилок. Основний обсяг курсової роботи повинен становити 25-35 друкованих сторінок без додатків. Значне перевищення встановленого обсягу свідчить про те, що здобувач не вмів відібрати основний матеріал для вирішення завдань представленого дослідження. Однак, занадто малий обсяг викладеного матеріалу не дозволяє достатньо повно розкрити тему дослідження.

Вступ і висновки кваліфікаційної роботи в сумі не повинні перевищувати 20 відсотків від її загального обсягу.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, виконана не самостійно чи є результатом переписування літературних джерел та не містить обґрунтованих висновків повертається здобувачу для доопрацювання. У разі не дотримання встановлених термінів робота до перевірки на наукову добросовісність не допускається.

2. Методика виконання кваліфікаційної курсової роботи

2.1. Положення про вибір та затвердження теми наукового дослідження

Якщо детально розглянути процес будь-якого повноцінного наукового дослідження, то можна виділити певну послідовність. Першочергово передбачається вибір теми дослідження та схвалення її на засіданні кафедри, що повинно бути відображено в протоколі. Перед тим, як обрати тему курсової роботи, здобувач повинен:

- урахувати наукові інтереси керівника та власні;
- визначити проблемне поле та актуальність дослідження;
- ступінь особистого ознайомлення з обраною для дослідження темою;
- характер та обсяг практично доступних для використання літературних, статистичних та інших джерел і матеріалів;
- бути впевненим у власній компетентності.

Здобувачу надається право на протязі чотирьох тижнів самостійно вибрати тему із запропонованого переліку курсових робіт. Якщо жодна з тем представлених для написання курсової роботи не зацікавила студента, він має право самостійно обрати тему дослідження та затвердити її на засіданні кафедри. Після того, як здобувач вибрав тему курсової роботи та вона затверджується на засіданні кафедри, його науковий керівник, визначає загальний напрям роботи, оцінює результати окремих етапів її виконання.

2.2. Створення календарного графіку виконання наукового дослідження

Складання календарного графіку виконання кваліфікаційної роботи. Після затвердження теми здобувач у найкоротший термін повинен скласти календарний графік виконання курсової роботи й узгодити його з науковим керівником.

Календарний графік має бути реальним та зберігатися на кафедрі. Чітке дотримання термінів виконання роботи дозволить своєчасно закінчити курсовий проект, врахувати зауваження керівника, усунути недоліки, пройти перевірки на наукову доброчесність, здати роздрукований варіант на кафедру та вийти на захист. Організація часу здобувача на розробку теми не входить до обов'язків наукового керівника. Це справа самого студента.

2.3 Вибір та опрацювання літературних джерел

Для написання якісної курсової роботи потрібен ретельний і обміркований добір літератури, складання загальної бібліографії. Ознайомлення з літературними джерелами здійснюється під час вивчення теми дослідження в ході навчального процесу. Далі, під час написання курсової роботи проводиться систематизація даних наукових джерел.

До складу бібліографії мають бути віднесені вітчизняні та міжнародні нормативні матеріали, підручники, навчальні посібники, довідники, збірники, словники, енциклопедії, монографії, матеріали наукових конференцій, журнальні та газетні публікації та ін.. Найбільш корисним є ознайомлення з наступними науковими журналами та збірниками: «Наука і освіта», Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки», «Слобожанський науково-спортивний вісник», Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), Спортивний вісник Придніпров'я, що є фаховими виданнями України (категорія Б).

Рекомендується опрацювання публікацій, що видані у закордонних та вітчизняних виданнях, що цитуються в Scopus/WoS. Крім вищевказаних джерел, корисними можуть бути матеріали, розміщені на відповідних наукових сайтах у Інтернет-мережі (

Вивчення літератури та дослідження проблеми повинні проводитись: в історичному аспекті та його теоретичних засадах, до сучасного етапу; практичної реалізації; перспектив розвитку. Це дозволяє вивчити явище чи проблему в динаміці, виявити тенденції розвитку, науково спрогнозувати її.

Після вибору літературних джерел необхідно розпочинати її вивчення, систематизацію та друк (конспектування). Виконуючи цю роботу, необхідно пам'ятати, що вивчення – це не лише механічне засвоєння інформації, а й активний творчий процес, спрямований на вирішення поставлених завдань.

Працюючи надтим чи іншим літературним джерелом необхідно конспектувати основні положення, точки зору, висновки та обґрунтування. Кожну виписку необхідно друкувати на окремих аркушах із зазначенням всіх вихідних даних видання. Це забезпечить правильне посилання на літературне джерело.

Під час роботи над теоретичним матеріалом здобувач повинен надати аналіз обробленим даним, критично розібрати концепції авторів, відзначивши їх сильні та слабкі сторони. Особливу увагу слід звернути на питання, що не знайшли висвітлення у сучасній вітчизняній чи зарубіжній літературі чи були лише наміченими у працях дослідників.

Якщо з даної проблеми існує декілька запропонованих точок зору, то автор курсової роботи повинен коротко викласти кожна з них та надати їм критичну оцінку, обґрунтувати, чому він дотримується певної концепції, або висунути та довести власну точку зору.

Слід пам'ятати, що якісне написання курсової роботи забезпечується використанням (вивченням) достатньої кількості джерел, не менше 15.

2.4. Складання плану курсової роботи

Одним з суттєвих питань підготовки курсової роботи є складання плану, без якого неможливо глибоко проникнути в суть досліджуваної проблеми. Робота над складанням плану, як правило, поділяється на два етапи.

Спочатку складається попередній план, який необхідно погодити з науковим керівником, визначаються основні напрями дослідження, коло питань, необхідних для повного висвітлення обраної теми. Після вивчення джерел план корегується, відшліфовуються формулювання питань. План курсової роботи повинен бути логічним, послідовним та містити не менше двох розділів.

2.5. Підготовка тексту курсової роботи

Кожна курсова робота повинна мати такі структурні елементи:

- титульний лист (Додаток Б);
- зміст (додаток В);
- основна частина;
- висновки;
- література;
- додатки (не обов'язкове)

Зміст курсової роботи повинен містити назви всіх структурних елементів дослідження, заголовки та підзаголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номером їх початкових сторінок.

Структура основної частини курсового проекту складається з таких компонентів: вступ, розділи, підрозділи.

У вступі (2-3 сторінки) подається загальна характеристика курсової роботи в певній послідовності.

Актуальність теми (обґрунтування вибору теми дослідження). Розкрити шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими підходами до розв'язання суті проблеми, обґрунтувати доцільність роботи з урахуванням ступеня її розробки, вказуючи, які завдання вирішено, які прогалини знань існують;

вказати, які вчені та спеціалісти займаються обраною тематикою, у чому полягають основні здобутки попередніх дослідників теми.

Мета дослідження – це формулювання тієї кінцевої цілі (або цілей), яку автор дослідження бажає досягти. Мета роботи переплітається з її назвою і повинна чітко вказувати, що саме розв’язується в курсовій роботі.

Об’єкт дослідження – це та область об’єктивно існуючого наукового знання, у рамках якої знаходиться те, що буде досліджуватися.

Предмет дослідження – це частина об’єкта дослідження, яка власне і досліджується (тобто, предмет – більш вузька область дослідження порівняно з об’єктом). Предмет дослідження повинен відповідати обраній темі. В якості предмету вказуються ті конкретні особливості (сторони) об’єкта, що досліджуються у даному випадку.

Завдання дослідження – це ті завдання, за допомогою яких може бути досягнута мета дослідження. Вони мають бути розкриті в підрозділах відповідних розділів курсової роботи.

Методи дослідження (курсозна робота має теоретичний характер, тому слід перерахувати використані теоретичні методи дослідження).

Структура курсової роботи. Слід перерахувати всі складові роботи (вступ, розділи, висновки, перелік використаних джерел (вказати кількість найменувань) і додатків) та дати характеристику основним розділам (наприклад «Перший розділ присвячено...», «У другому розділі висвітлюються та ін.).

2.6. Обґрунтування розділів курсової роботи

В курсових роботах повинно бути не менше двох теоретичних розділів, однак не більше трьох. У теоретичних розділах здобувач здійснює аналіз наукових джерел з теми дослідження та за результатами даного аналізу, робить висновок.

Текст розділів та підрозділів має містити закінчену інформацію, бути викладеним послідовно, логічно, аргументовано, з висвітленням наявного

проблемного поля. Якщо з тієї чи іншої теми у науковців відображені різні твердження, їх необхідно висвітлити, проаналізувати, визначити найбільш вдалі. Також необхідно висловити авторську думку з цього приводу.

При викладені основного матеріалу роботи, обов'язково слід посилатися на конкретні використані літературні джерела. При відображенні матеріалів для розкриття теми, можна використовувати графіки, схеми, таблиці, фото, наводити приклади, .

Ілюстрації (схеми, графіки) і таблиці можна подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, на наступній сторінці або у додатках. Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу за винятком ілюстрацій, поданих у додатках (за таких умов вказується (додаток Б).

Номер ілюстрації або таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу).

Назви ілюстрацій рекомендовано розміщувати після їх номерів і друкують симетрично до тексту. Назви таблиць зазначаються над таблицею з рівнянням посередині аркуша. Слово "Таблиця" починають з великої літери і рівняють справа аркуша.

Висновки розміщують після викладу основного тексту наукової роботи, починаючи з нової сторінки. Вони повинні бути лаконічними, органічно впливати із змісту роботи. В висновку повинні бути відображені всі аспекти, що були відображені в науковій роботі та були розкриті автором при викладенні основного матеріалу.

Загальний обсяг висновків може становити 1-3 сторінки. Не дивлячись на незначний обсяг цього пункту, він є провідним у всій роботі, оскільки містить найбільш значущі узагальнення, що були розроблені в ході теоретичного дослідження.

Необхідно зазначити, що ці висновки не повинні повторювати конкретні результати, оскільки носять узагальнений характер. Бажано, щоб структура висновків відповідала поставленим завданням дослідження. У висновках слід сформулювати перспективу подальшого наукового дослідження, намічену здобувачем, наприклад, що можуть бути відображені в перспективі в кваліфікаційній роботі (магістерській).

Список літератури формується в алфавітному порядку (допустимо й у порядку появи посилань у тексті). Коректний виклад матеріалу припускає різного виду посилання на джерело. Посилання необхідно робити таким чином: у тому місці тексту, що потребує посилання, розкриваються квадратні дужки, всередині яких ставиться порядковий номер необхідного джерела. Порядковий номер джерела у квадратних дужках повинен відповідати порядковому номеру джерела у списку використаних джерел. Оформлення посилання може виглядати як перераховування джерел, наприклад.

Посилання бувають і прямі, коли чужа мова відтворюється буквально дослівно (в цьому випадку вони носять назву цитат). Оформлення цитати вимагає обов'язкового дотримання правил пунктуації, тобто перед цитуванням ставиться двокрапка, потім відкриваються лапки і після приведення необхідної частини вони закриваються; після цитати в квадратних дужках ставиться номер джерела, із якої взято текст.

Цитування на абстрактні джерела, іншомовні джерела чи інтернет-ресурс подаються після вітчизняних джерел. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію можна одержати із таких міждержавних і державних стандартів: ДСТУ 2015 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Такий розділ, як додатки не є обов'язковим у теоретичній роботі. До додатків може включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття курсової роботи: таблиці, ілюстрації допоміжного характеру тощо. Всі додатки повинні бути пронумеровані лише приголосними літерами у порядку алфавіта (додаток Б, додаток В) та ін..

Кожний структурний елемент курсової роботи починається з нової сторінки. Незважаючи на спільність вимог кожна тема має свої особливості, які необхідно враховувати як у процесі складання плану, так і написання тексту.

Розділ 3. Основні технічні вимоги оформлення курсової роботи

1) Наукова робота виконується на стандартних білих аркушах паперу формату А4 (210 x 297 мм). Використовується шрифт Times New Roman текстового редактора Word розміром (кеглем) 14 пт. Абзацний відступ – 1,25.

2) Стандартні поля аркушу складають: верх та низ – по 20 мм, ліве поле – 30 мм, праве – 10-15 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту курсової роботи повинна бути однаковою. Перенос слів не дозволяється.

3) Заголовки структурних частин (“ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ”, “ДОДАТКИ”) друкуються великими літерами по середині аркушу. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої). Наприкінці заголовку крапка не ставиться.

4) Кожна структурна частина наукової роботи починається з нової сторінки (але не підрозділи).

5) Всі сторінки (крім титульної та змісту) повинні бути пронумеровані.

6) Всі розділи та підрозділи основної частини повинні бути пронумеровані – “Розділ І”, “1.1...” тощо. Такі частини, як “Вступ”, “Висновки”, “Перелік використаних джерел”, “Додатки” не нумеруються.

7) Всі схеми, таблиці, малюнки, графіки, формули повинні бути пронумеровані та підписані.

8) При використанні інших джерел повинні бути посилання – у квадратних дужках у тексті вказується номер джерела згідно “Списку використаних джерел”

9) Курсова робота повинна бути виконана державною мовою. До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці, схеми тощо, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

Розділ 4. Положення про наукову доброчесність

Академічний плагіат - «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства».

Позиціями, які існують у різних галузях знань, сферах професійної діяльності і країнах. Зокрема, дещо різними можуть бути визначення у регулюваннях для студентських і наукових робіт, для журналістики і математики, британських та німецьких університетів тощо. Але спільним для всіх визначень є приписування собі результатів, отриманих іншими особами.

За Терезою Фішман, академічним плагіатом є академічна поведінка, «яка характеризується такими п'ятьма кумулятивними ознаками: «коли певна особа (1) використовує слова, ідеї чи результати праці, (2) що належать іншому визначеному джерелу чи людині (3) без посилання на джерело, з якого вона була запозичена, (4) у ситуації, в якій правомірно очікується вказування авторства оригіналу (5) з метою отримати певну користь, пошану, вигоду, які не обов'язково мають бути грошового характеру».

У Стенфордському університеті академічним плагіатом називають «використання без надання обґрунтованого та належного цитування або визнання автором чи джерелом оригінальної роботи іншої людини незалежно від того, чи є ця робота кодом, формулою, ідеєю, мовою, дослідженням, стратегією, текстом тощо». Йельський університет розглядає академічний плагіат як «використання чужої роботи, слів або ідей без посилань». Кембриджський університет називає академічним плагіатом «подання як власної праці незалежно від наявності наміру обманювати, роботи, яка частково чи цілком запозичена з чужої праці без належного посилання».

Вирізняють такі основні різновиди академічного плагіату:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело (в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово використовують в унікальному значенні, наданому цим джерелом);

- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;

- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;

- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Деякі джерела виокремлюють ще декілька видів академічного плагіату, які можуть бути зведені до зазначених вище.

Згідно із законом України «Про авторське право і суміжні права» (стаття 50, пункт В), плагіатом є «оприлюднення (опублікування) повністю або

частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору». Але цей закон має на меті захист особистих майнових і немайнових прав суб'єктів авторського права (стаття 3, частина 2), а не притягнення до відповідальності тих, хто привласнює авторство у випадках, коли не йдеться про інтелектуальну власність. Тому, наведене визначення не охоплює всі випадки академічного плагіату.

Зокрема, під нього не потрапляє некоректне використання як результатів власної наукової або творчої діяльності чужих ідей, текстів тощо, які не є творами у розумінні зазначеного закону. Це стосується, насамперед, фольклору, офіційних документів органів державної влади, офіційної символіки, деяких видів повідомлень ЗМІ й т.ін. (стаття 10).

Тим не менше, їх використання без належних посилань слід розглядати як академічний плагіат. Також проблемним з погляду застосування норм цього закону є захист авторського права на об'єкти наукової чи творчої діяльності, які не опубліковані і не існують в об'єктивній формі (стаття 3, частина 1), до прикладу, на ідеї, висловлені під час обговорень. Натомість, норми академічної етики передбачають посилання на авторів таких ідей.

Академічний плагіат не варто ототожнювати з порушенням авторського права як різновидом права інтелектуальної власності. Ці порушення мають певну область перетину, але не є тотожними.

Захист права інтелектуальної власності спрямований, насамперед, на захист майнових прав авторів чи їх правонаступників. Натомість, норми щодо академічного плагіату спрямовані не на авторів, а на осіб, які порушують академічну доброчесність через ненадання достовірної інформації про авторів певних ідей, текстів, наукових результатів тощо.

Академічний плагіат розглядається як порушення етичних норм академічної спільноти, а порушення авторського права - як правопорушення, відповідальність за яке встановлюється цивільним кодексом. Вимоги щодо

академічної доброчесності передбачають надання коректних посилань на справжніх авторів використуваних творів, а не на осіб, яким могло бути передано авторське право на них (приміром, правонаступників авторів). Авторське право захищає тих, кому на певний момент часу належать майнові чи немайнові права на твір, і це не обов'язково будуть справжні автори твору. Публікація під власним ім'ям результатів, отриманих іншими особами, з дозволу цих осіб не є порушенням авторського права, але є академічним плагіатом. Авторське право має обмежений термін дії.

Після закінчення цього терміну дії дозволяється використання твору без згоди авторів чи їх правонаступників і без виплати відповідної винагороди, але це не позбавляє необхідності посилатися на авторів. Відсутність належних посилань є основною ознакою академічного плагіату.

Академічний плагіат може стосуватися всіх типів джерел, зокрема: текстів, рисунків, фрагментів музичних творів, математичних виразів та перетворень, програмних кодів тощо. Джерелами академічного плагіату можуть бути опубліковані і неопубліковані книжки, статті, брошури, патенти, тези, рукописи, веб-сайти та інші Інтернет-ресурси, роздаткові матеріали для студентів, роботи інших студентів й т.ін.

Академічний плагіат треба відрізнити від помилок цитування. Найбільш типовими помилками цитування є:

- відсутність лапок при використанні текстових фрагментів, що запозичені з інших джерел, за наявності коректного посилання на це джерело;
- посилання на інше джерело;
- неправильне оформлення посилання, що ускладнює пошук джерела.

Помилки цитування зазвичай вважають менш суттєвим порушенням академічної доброчесності. Іноді їх розглядають як різновид академічного плагіату. Найчастіше це роблять в інструкціях для студентів, а не в документах, які встановлюють академічну відповідальність. Типовим для українських

освітян і науковців з деяких галузей знань є подання всієї публікації чи її оглядової частини у вигляді набору фрагментів, запозичених з різних джерел. При цьому не завжди ці фрагменти коректно оформлені, навіть якщо вони є прямим цитуванням.

Іноді в таких текстах бувають переплутані посилання. Частими є помилки у прізвищах авторів, назвах та вихідних даних видань, що ускладнює чи унеможлиблює пошук джерел та їх опрацювання наукометричними системами. Іноді є підстави припускати, що помилки цитування зроблено свідомо для обґрунтування авторитетом наведених джерел ідей, думок, числових даних тощо, яких насправді немає в цих джерелах. Також, «помилки» можуть бути зумовлені намаганням приховати справжні джерела інформації.

Незалежно від того, вважати їх академічним плагіатом чи ні, помилки цитування є порушенням академічної етики, оскільки у сучасних умовах вони, як мінімум, призводять до викривлення наукометричних показників інших науковців та наукових видань, тим самим порушують права справжніх авторів.

В окремих випадках, невизначеним є питання стосовно необхідності чи відсутності посилання на джерела «загальноновідомих» знань.

Це поняття є неоднозначним і залежить від обставин. Зазвичай під ним розуміють знання, які є в енциклопедіях, підручниках та інших подібних джерелах. Також, до загальноновідомих зараховують знання, наведені у багатьох (5 та більше) джерелах. Але те, що є загальноновідомим для представників однієї науки чи професії, може не бути таким для представників інших наук і професій.

При прийнятті рішень з цього приводу варто брати до уваги таке:

- для кого призначена публікація (текст) - те, що є «загальноновідомим» для автора, може не бути таким для типового читача;

- чи є принципово доступною інформація про першоджерела, так як іноді можна знайти десятки ідентичних текстів в джерелах, які очевидно не є оригінальними і авторитетними;

- чи є можливість альтернативної атрибуції автора, наприклад, через зазначення його прізвища без зазначення конкретного джерела (при цьому треба мати на увазі, що подібна атрибуція на основі вторинних джерел може виявитися помилковою).

Дискусійним є питання стосовно правильного цитування перекладів. Існує думка, що дослівний переклад треба оформлювати, як цитату, а відсутність лапок є порушенням. Але не менш обґрунтованою є думка, що переклад завжди вносить певні зміни у розуміння тексту.

Тому оформлення навіть дослівного перекладу, як цитати, може надавати читачам викривлену інформацію стосовно позиції автора оригінального тексту. Рішенням проблеми може бути надання вільного перекладу з посиланням на джерело.

При цьому помилки перекладу, які викривляють думки авторів оригіналу, все одно можуть розглядатися, як самостійні порушення академічної доброчесності. Іншими поширеними варіантами вирішення цієї проблеми є наведення оригінального тексту поряд з перекладом, або наведення у дужках мовою оригіналу окремих слів, переклад яких є неоднозначним.

Ще одне дискусійне питання полягає в оцінюванні, як плагіату творів, що складаються з фрагментів творів інших авторів за наявності коректних посилань. Такі праці не можна вважати плагіатом, так як вони не містять ключової ознаки, а саме привласнення результатів.

Але у більшості випадків (за виключенням окремих видів студентських робіт) вони не відповідають встановленим вимогам чи завданням, зокрема, стосовно наукової новизни, наявності власних результатів, критичного аналізу

джерел тощо. Іноді такі роботи містять ознаки інших порушень академічної доброчесності: обману, фальсифікації, фабрикації.

Можуть існувати різні вимоги щодо цитування та оформлення посилань для різних видів академічних робіт. Зокрема, деякі з вимог, які ускладнюють сприйняття тексту читачами, можуть не застосовуватися до науково-методичних праць: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо.

Але і в цьому випадку неприпустимим вважають використання прямих текстових запозичень без належного оформлення цитат і посилань у тексті. Також рекомендується надавати, як мінімум, загальний перелік використаних джерел.

Конкретні вимоги до різних видів видань і академічних текстів варто встановлювати на рівні закладів вищої освіти чи їх підрозділів, редакційних колегій наукових видань, професійних спільнот. При цьому треба враховувати практики провідних університетів світу, вид і цільове призначення публікацій, використання наведених посилань наукометричними базами та іншими джерелами наукової інформації.

Розділ 5. Захист курсової роботи

Після реєстрації курсова робота передається на кафедру. Науковий керівник складає рецензію на курсову роботу, в якій зазначаються позитивні сторони роботи та її недоліки. Курсову роботу курсант, студент, слухач захищає прилюдно в навчальній групі у присутності комісії. Доповідь, як правило, триває близько 5–7 хвилин. Орієнтовна структура доповіді повинна відображати структуру курсової роботи. Особливу увагу необхідно приділити характеристиці практичних рекомендацій щодо вирішення проблеми.

Після доповіді здобувач відповідає на поставлені членами комісії запитання. Відповіді на питання повинні бути короткими, по суті поставленого

питання, що свідчить про компетентність у зазначеній проблемі, а також про володіння матеріалом роботи.

Під час захисту оцінюються якість виконаної курсової роботи, рівень знань з теми, логічність та аргументованість викладання думок, здатність відповідати на поставлені запитання.

Остаточна курсова робота оцінюється комісією за результатами захисту з урахуванням оцінки наукового керівника, зазначеної у рецензії.

У випадку, коли здобувач на захисті отримає незадовільну оцінку, комісія приймає рішення про повторний захист або про зміну теми курсової роботи.

Типові помилки при захисті курсової роботи, які слід уникати здобувачу:

1. Надмірно докладно доводити актуальність дослідження.
2. Занадто багато місця відводити теоретичного огляду проблеми на основі вивчення джерел.
3. У літературному огляді переказувати роботи поза зв'язком з аспектом поставленої проблеми.
4. Все вищезгадане не залишить часу на виклад висновків з проведеної роботи.

Розділ 6.Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Особливості тренувального процесу дітей молодшого (середнього, старшого шкільного віку) з обраного виду спорту (художня, спортивна та лікувальна гімнастики; фігурне катання, спортивна аеробіка бокс, тхеквандо, дзюдо, карате та ін. спортивні єдиноборства).

2. Особливості тренувального процесу дітей дошкільного віку з обраного виду спорту (художня, спортивна та лікувальна гімнастики; фігурне катання, спортивна аеробіка бокс, тхеквандо, дзюдо, карате та ін. спортивні єдиноборства).

3. Особливості застосування методів фізичної терапії та ерготерапії дітям різних нозологічних груп (порушення ОРА, зору, слуху, комунікації, сенсорних систем).

4. Особливості застосування методів фізичної терапії та ерготерапії спортсменам в період відновлення.

5. Розвиток сучасних методів фізичної терапії та ерготерапії (прикладна кінезіологія, тейпування, лікувальна гімнастика та ін.).

6. Ролі фізичної підготовки юних спортсменів з обраного виду спорту (художня, спортивна та лікувальна гімнастики; фігурне катання, спортивна аеробіка бокс, тхеквандо, дзюдо, карате та ін. спортивні єдиноборства).

7. Ролі фізичної підготовки в техніко-естетичних видах спорту.

8. Фізична реабілітації спортсменів з обраного виду спорту (художня, спортивна та лікувальна гімнастики; фігурне катання, спортивна аеробіка бокс, тхеквандо, дзюдо, карате та ін. спортивні єдиноборства).

9. Видатні спортсмени Одещини з обраного виду спорту (художня, спортивна та лікувальна гімнастики; фігурне катання, спортивна аеробіка бокс, тхеквандо, дзюдо, карате та ін. спортивні єдиноборства).

10. Причини розвитку травматизму з обраного виду спорту (художня, спортивна та лікувальна гімнастики; фігурне катання, спортивна аеробіка бокс, тхеквандо, дзюдо, карате та ін. спортивні єдиноборства).

11. Ролі фізичної підготовки спортсменів з обраного виду спорту (художня, спортивна та лікувальна гімнастики; фігурне катання, спортивна аеробіка бокс, тхеквандо, дзюдо, карате та ін. спортивні єдиноборства).

Літературні джерела

1. Абашкіна Н.В., Бережна Е.П., Дорошкевич В.О. Нові підходи до розробки сучасних педагогічних досліджень // Рідна школа. – 1994. – №3-4. – С.41-43.
2. Белобородов В.Н. Применение ультракоротких световых импульсов для физических исследований в нелинейной лазерной спектроскопии: автореф. дис. канд. физ.-мат. наук: 01.04.02. – М., 1984. – 20 с.
3. Богданова С.І. Трудове навчання 9 клас: розробки уроків. – Х.: Ранок, 2005. – 154 с.
4. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словник-довідник з психічної діагностики. – К.: Наукова думка, 1989. – 199 с.
5. Вихрущ А.В. Трудова підготовка учнів в загальноосвітніх школах України: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01. – К., 1994. – 473 с.
6. Гамезо М.В. Психология чтения проекционных чертежей и изображений // Ученые записки МГЗПИ. – 1972. Вып. 33. – С. 32-46.
7. Головніна М.В., Михайлець В.М. Технологія крою та шиття: навчальний посібник. – Львів: Техніка, 1992. – 194 с.
8. Гончаренко С.У. Методологічні характеристики педагогічних досліджень // Вісник Академії педагогічних наук України. – 1993. – №1. – С. 11-23.
9. Загородная Л.П. Проблема педагогічних здібностей в психолого-педагогічній літературі. – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – 10 квітня 2006
10. Концепція Державної програми роботи з обдарованою молоддю на 2006-2010 роки. – Міністерство освіти і науки України. – 31 березня 2006.- 10 квітня 2006. Режим доступу

Інформаційні джерела

1. <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. <http://www.nbu.gov.ua/articles/2002/02zlpppl.zip>.
3. http://www.mon.gov.ua/newstmp/31_03/2.

Додатки

Добаток Б

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та реабілітації

Кафедра гімнастики та спортивних єдиноборств

Курсова робота

на тему:

Виконала:

здобувач вищої освіти за ___ рівнем, зденної /
заочної форми навчання

спеціальності _____

ППП (здобувача)

Науковий керівник:

_____

ППП (науковий ступінь, посада)

Одеса

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	6
1.1.	6
1.2.	8
РОЗДІЛ 2.....	14
2.1.....	14
2.2.....	24
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	31
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження.

Об'єкт дослідження.

Предмет дослідження .

Мета дослідження.

Завдання дослідження:

1.

2.

3.

Методи дослідження:

1.

2.

Структура курсової роботи.